

The Relationship between Cyberspace Use Style with Marital Conflict, Emotional Divorce, and Marital Commitment

Ayatollah Fathi

*Assistant Professor of the Institute of Law Enforcement Sciences and Social Studies of NAJA, Amin Police University, Tehran, Iran.
Email: a.fathi64@gmail.com
(Corresponding author)

Samira Farshbafi Asadian

Master of General Psychology, Tabriz Azad University, Iran, Tabriz
Email: samirafarshbafie@gmail.com

Alireza Kolivand

Assistant Professor of the Institute of Law Enforcement Sciences and Social Studies of NAJA, Tehran, Iran
Email: Colivanda@yahoo.com

Fatemeh Hamzehvy

Master of Clinical Psychology, Marand Azad University, Iran, Marand
Email: fatemehamzavi00@gmail.com

Received: 2021/10/24

Accepted: 2021/11/14

DOI:

10.22034/JPCS.2021.211057.1061

ABSTRACT

This study aimed to identify the relationship between the use style of cyberspace and marital conflicts, emotional divorce, and marital commitment. The research method is descriptive-correlational and the statistical population of the study consisted of all married women (4500 people) of Tabriz Azad University of which according to Morgan table and available sampling method, 380 people were selected. The research instruments included the researcher-made cyberspace use questionnaires, Sanai and Barati's Marital Conflicts (2000), Guttman's Emotional Divorce (2009), and Adams and Jones (1997) Marital Commitment questionnaire. The results illustrated that there is a negative relationship between scientific use of cyberspace, family skills, and business with marital conflicts ($P < 0.05$), but there is a positive relationship between simple communication, fun, and entertainment with marital conflicts ($P < 0.05$). Furthermore, there is a negative relationship between the scientific use of cyberspace, family skills, and business with emotional divorce ($P < 0.05$); however, there is a positive relationship between simple relationship, fun, and entertainment with emotional divorce ($P < 0.05$). Moreover, a positive relationship between scientific use of cyberspace and business with marital commitment ($P < 0.05$) and a negative relationship between simple communication and entertainment with marital commitment ($P < 0.05$) is observable. Finally, there is no relationship between family skill and marital commitment ($P > 0.05$).

Keywords: Cyberspace Use style, Marital Conflicts, Emotional Divorce, Marital Commitment.

► **Citation (Vancouver):** Fathi, A, Farshbafi Asadian S, Kolivand A, Hamzehvy F. The Relationship between Cyberspace Use Style with Marital Conflict, Emotional Divorce, and Marital Commitment. *Quarterly J Police Cultural Studies*. Winter 2022; 8(4):41-51.

► **Citation (APA):** Fathi, A, Farshbafi Asadian S, Kolivand A, Hamzehvy F. (Winter 2021). The Relationship between Cyberspace Use Style with Marital Conflict, Emotional Divorce, and Marital Commitment. *Quarterly Journal of Police Cultural Studies*, 8(4), 41-51.

رابطه سبک استفاده از فضای مجازی

با تعارضات زناشویی، طلاق عاطفی و تعهد زناشویی

چکیده

هدف پژوهش حاضر، شناسایی رابطه سبک استفاده از فضای مجازی با تعارضات زناشویی، طلاق عاطفی و تعهد زناشویی بود. روش پژوهش، توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش را کلیه زنان متأهل دانشگاه آزاد تبریز به تعداد ۴۵۰۰ نفر تشکیل دادند. ۳۸۰ نفر نمونه با استفاده از جدول مورگان و روش نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند. ابزار پژوهش، شامل پرسشنامه محقق ساخته نوع استفاده از فضای مجازی، تعارضات زناشویی ثنایی (۱۳۷۹)، طلاق عاطفی گاتمن (۱۳۸۷) و تعهد زناشویی آدامز و جونز (۱۹۹۷) می شود. نتایج نشان داد که بین استفاده علمی از فضای مجازی، مهارت خانوادگی و کسب و کار با تعارضات زناشویی رابطه منفی وجود دارد ($P < 0/05$)، اما بین ارتباط آسان و تفریح و سرگرمی با تعارضات زناشویی رابطه مثبت قابل مشاهده است ($P < 0/05$). علاوه بر این، بین استفاده علمی از فضای مجازی، مهارت خانوادگی و کسب و کار با طلاق عاطفی رابطه منفی برقرار است ($P < 0/05$)، از طرفی بین ارتباط آسان و تفریح و سرگرمی با طلاق عاطفی رابطه مثبت مشاهده می شود ($P < 0/05$). همچنین، بین استفاده علمی از فضای مجازی و کسب و کار با تعهد زناشویی رابطه مثبت ($P < 0/05$)، اما بین ارتباط آسان و تفریح و سرگرمی با تعهد زناشویی رابطه منفی موجود است ($P < 0/05$). در نهایت، بین مهارت خانوادگی و تعهد زناشویی رابطه ای وجود ندارد ($P < 0/05$).

کلیدواژه‌ها: ارتباطات، فضای مجازی، تعارضات زناشویی، طلاق عاطفی، تعهد زناشویی.

آیت اله فتحی

*استادیار پژوهشگاه علوم انتظامی و مطالعات اجتماعی ناجا، دانشگاه علوم انتظامی، تهران، ایران.
a.fathi64@gmail.com
(نویسنده مسئول)

سمیرا فرشبافی اسعدیان

کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد تبریز، ایران، تبریز
samirafarshbafie@gmail.com

علیرضا کولیوند

استادیار پژوهشگاه علوم انتظامی و مطالعات اجتماعی ناجا، تهران، ایران
Colivanda@yahoo.com

فاطمه حمزه وی

کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، دانشگاه آزاد مرند، ایران، مرند
fatemehamzavi00@gmail.com

نوع مقاله: پژوهشی

صص: ۵۱-۴۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۸/۰۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۸/۲۳

شناسه دیجیتال (DOI):

10.22034/JPCS.2021.211057.1061

◀ **استناد (ونکور):** فتحی آ.، فرشبافی اسعدیان س.، کولیوند ع.، حمزه وی ف. رابطه سبک استفاده از فضای مجازی با تعارضات زناشویی، طلاق عاطفی و تعهد زناشویی. فصلنامه مطالعات فرهنگی پلیس. زمستان ۱۴۰۰، ۸(۴): ۵۱-۴۱.

◀ **استناد (APA):** فتحی آ.، فرشبافی اسعدیان س.، کولیوند ع.، حمزه وی ف. (زمستان ۱۴۰۰). رابطه سبک استفاده از فضای مجازی با تعارضات زناشویی، طلاق عاطفی و تعهد زناشویی. فصلنامه مطالعات فرهنگی پلیس، ۸(۴)، ۵۱-۴۱.

امروز، وجود عصر انفجار اطلاعات بر همگان واضح است. به طوری که در پایان قرن بیستم به علت تغییر و تحولات عظیم علمی و تکنولوژیکی، جهان کنونی دچار دگرگونی‌های بسیاری گشته و در همه زمینه‌های زندگی بشر، همچون مسائل فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی تأثیرگذار است. تأثیرپذیری همه ابعاد زندگی بشر از این انقلاب تکنولوژی، جهان را وارد جامعه جدیدی به نام «جامعه اطلاعاتی» کرده است (لینگ و وانگ^۱، ۲۰۱۷: ۴۲۸). براین اساس، با گسترش شبکه‌های اجتماعی^۲ و رسانه‌های ارتباطی مختلف، نوع استفاده افراد از این رسانه‌ها و تأثیرگذاری آن‌ها بر افراد و خانواده‌ها، به عنوان بخشی از منابع دیجیتالی و الکترونیکی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (اندرود و همکاران^۳، ۲۰۱۵: ۳۵۶). اینترنت و فضای مجازی به عنوان یک فناوری بر مهارت‌های اجتماعی افراد و در نتیجه بر روابط اجتماعی افراد، به ویژه زوج‌ها تأثیر می‌گذارد (هارجی و همکاران^۴، ۱۳۹۰).

اکنون، در ایران جمعیت قابل توجهی از مردم از اینترنت و وب استفاده می‌کنند. بر اساس آمار ارائه شده، کاربران اینترنت تا اوایل سال ۹۸ به ۸۲ میلیون و ۴۲۰ هزار نفر رسید که ۴۹/۷ درصد از این جمعیت را زنان و ۵۰/۳ درصد را مردان تشکیل می‌دهند و این رقم، سالانه یک درصد افزایش می‌یابد (چمنی، ۱۳۹۸).

نوع استفاده از فضای مجازی در افراد متفاوت است. مظفری‌نیا و قاسمی (۱۳۹۵) در مطالعات خود دریافتند که نوع استفاده از فضای مجازی در ابعاد هویت مواردی را شامل می‌شود که در ادامه آورده شده است: واقعی: استفاده از هویت واقعی در نام کاربری (ID) و ایمیل شخصی، گذاشتن عکس و مشخصات (پروفایل) واقعی از خود و غیرواقعی: جذب دیگران، امتحان کردن نزدیکان، سرگرمی، راحت بودن، عدم اعتماد، کسب لذت (اوقات فراغت: گشت و گذار، هزینه کمتر نسبت به دنیای واقعی، امنیت

فیزیکی، جذابیت و تنوع. ارضای نیاز جنسی: دسترسی راحت، جایگزین نیاز جهان واقعی، ناشناس بودن، پیداکردن شریک جنسی و ارتباط در جهان واقعی. تخلیه هیجان: بازی‌های آنلاین، تسکین‌دهنده، جبران شکست و سرخوردگی‌ها، شادکردن روحیه، تولید محتوا (رسمی: مشارکت در تولید و نشر اطلاعات و خبر، عکس، فیلم، داستان، نوشتن کامنت در سایت‌ها و منابع داخلی و بین‌المللی، نوشتن و انتشار مقاله و کتاب‌های دانشگاهی به صورت رسمی در سایت‌ها. غیررسمی: فعالیت در وبلاگ‌های غیر رسمی، به اشتراک گذاشتن خبر، عکس، فیلم، داستان و ... در شبکه‌های اجتماعی اینترنتی و موبایلی)، خدمات (اقتصادی: خرید و فروش شارژ و کالاهای اینترنتی، انجام امور اقتصادی، آگاهی از قیمت‌ها. اجتماعی: بهبود کیفیت زندگی، جلوگیری از اتلاف وقت، کاهش هزینه حمل و نقل، دسترسی سریع و آسان و بدون محدودیت زمان و مکان، دسترسی و ذخیره اطلاعات همراه با جزئیات کامل)، ارتباط (پایدار: ارتباطات علمی، تحصیلی، شغلی، دسترسی به نمایشگاه‌ها، همایش‌ها و ... و پیگیری آن‌ها، ارتباط با دوستان و آشنایان نزدیک، پیداکردن دوستان جدید و ادامه این ارتباط در جهان واقعی. ناپایدار: ارتباط با جنس مخالف، آشنایی در شبکه‌های اجتماعی، ارتباط در اتاق‌های گفت‌وگو و ...، ارتباط عاطفی بدون ارتباط بیرونی)، کسب دانش (علمی: مراجعه به سایت‌ها برای رفع و رجوع و ارتقا در زمینه دینی و شغلی، علاقه‌مندی، عمومی و ممنوع)، پیامد (کاهلی و غیر مادی، آسیب‌های فیزیکی و روانی، آنومی، عرفی شدن و مدارا). آن‌ها دریافتند که پیامدها بیشترین تأثیر و تولید محتوا کم‌ترین تأثیر را بر زندگی افراد داشته است.

نیاز به برقراری و حفظ پیوند و روابط نزدیک با دیگران به عنوان انگیزه اساسی و بنیادی بشر قلمداد می‌شود (شریفی رهنمو و همکاران، ۱۴۰۰). اما، این احساس مثبت در بسیاری از موارد دستخوش تغییرات مختلفی می‌شود که

3- Underwood and et al.

4- Harji and et al.

1- Lin & Wang

2- Social networks

در همین راستا، مسأله‌ای که با تعارض زناشویی و طلاق عاطفی در ارتباط است، تعهد زناشویی است. تعهد زناشویی به معنای قصد ماندن در رابطه و داشتن آینده مشترک با همسر است (استنلی و همکاران^۶، ۲۰۱۰).

عهد به این که از لحاظ عاطفی و جنسی به همسر خود پایبند ماند و روی رابطه احساسی و صمیمیت سرمایه-گذاری کرد و تا پایان عمر با یکدیگر زیست. تعهد زناشویی مشتمل بر سه بعد است: تعهد به همسر (جاذبه زناشویی)، تعهد نسبت به ازدواج (التزام اخلاقی) و تعهد اجباری (احساس به دام افتادگی) (آدمز و جونز^۷، ۱۹۹۷). دل‌بستگی^۸ افراد به فضای مجازی، یکی از متغیرهایی است که تأثیر مثبت یا منفی آن و تبعات منفی آن، مانند تعارضات زناشویی و طلاق عاطفی می‌تواند در زوجین پدیدار شود (دانگ و گورزالک^۹، ۲۰۱۵).

واضح است که هرچند پژوهش‌های بسیاری در زمینه فضای مجازی و تأثیرات آن بر رضایت زناشویی، انسجام خانوادگی و آسیب‌های موجود بر زندگی زوجین انجام شده است، اما پژوهش‌های اندکی به پیش‌بینی نوع استفاده از فضای مجازی و دل‌بستگی به فضای مجازی با تعارضات زناشویی، طلاق عاطفی و تعهد زناشویی پرداخته‌اند. بنابراین، این پژوهش در پی پاسخ‌گویی به این پرسش است که «آیا نوع استفاده از فضای مجازی با تعارضات زناشویی، طلاق عاطفی و تعهد زناشویی رابطه دارد؟»

فرضیه پژوهش

نوع استفاده از فضای مجازی با تعارضات زناشویی، طلاق عاطفی و تعهد زناشویی رابطه دارد.

روش پژوهش

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش را کلیه زنان

نتایج عمده‌ای برجای می‌گذارد. یکی از مهم‌ترین این نتایج تعارض زناشویی^۱ است. تعارض زناشویی ناشی از عدم هماهنگی زن و شوهر در نوع نیازها و روش‌های آن، خودمحوری، اختلاف در خواسته‌ها، طرح‌های رفتاری و رفتارهای غیر مسئولانه نسبت به ارتباط زناشویی و ازدواج است (ینگ و همکاران^۲، ۲۰۱۶). طلاق عاطفی^۳ نیز از جمله عواملی است که در اثر استفاده فضای مجازی به عنوان تفریح و سرگرمی و یا رفع نیازهای جنسی به وجود می‌آید. در طلاق عاطفی اگرچه ممکن است زن و شوهر با هم مانند یک گروه اجتماعی ادامه دهند، اما جاذبه و اعتماد آن‌ها نسبت به یکدیگر از بین می‌رود و زن و شوهر به دلیل احساس غمگینی و ناامیدی، دیگری را آزاد می‌دهند (متدینو^۴، ۲۰۱۵).

طلاق عاطفی به علت نبود تعاملات مثبت با همسر، عدم تأمین نیازهای عاطفی، نارضایتی جنسی، عدم جذابیت ظاهری، خیانت، مسائل مالی، بیماری‌های مزمن، بد رفتاری فیزیکی و غیره به وجود می‌آید و منجر به بروز علائم اضطراب، افسردگی، احساس گناه، ناامیدی، کناره‌گیری از فعالیت‌های اجتماعی، نگرش بدبینانه و پایدار درباره خود، همسر و آینده می‌شود (لومینیتا واسپرنتا^۵، ۲۰۱۰).

بسیاری از مطالعات موجود نشان می‌دهد زوجینی که در رابطه خود تنهایی و سردی عاطفی بیشتری احساس می‌کنند، میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی به عنوان تفریح و سرگرمی در آن‌ها بیشتر بوده است؛ به طوری که می‌توان اظهار داشت، در سده بیست و یکم، استفاده از شبکه‌های اجتماعی یکی از عواملی است که سبب آسفتگی تعهدات میان زوجین می‌شود (کیم و همکاران^۶، ۲۰۱۴). اما، این آسفتگی متفاوت است (مختاری و میرمهدی، ۱۳۹۴).

6- Kim and et al.
7- Stanley and et al.
8- Adams & Jones
9- Attachment
10- Dang & Gorzalka

1- Marital Conflicts
2- Yang and et al.
3- Emotional divorce
4- Motataianu
5- Luminita & Speranta

جنسی، افزایش واکنش‌های هیجانی، افزایش جلب حمایت فرزندان، افزایش رابطه فردی با خویشاوندان خود، کاهش رابطه خانوادگی با خویشاوندان همسر و دوستان و جداکردن امور مالی از یک‌دیگر. این پرسشنامه از روایی محتوایی خوب برخوردار است. در مرحله تحلیل آزمون، پس از اجرای مقدماتی و محاسبه همبستگی هر پرسش با کل پرسشنامه و مقیاس‌های آن، ۱۳ پرسش از ۵۵ پرسش اولیه حذف شده است.

اعتبار آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه روی افراد ۳۲ نفری برابر با ۰/۵۲٪ و برای ۷ خرده‌مقیاس آن به ترتیب، کاهش همکاری ۰/۳۰٪، کاهش رابطه جنسی ۰/۵۰٪، افزایش واکنش‌های هیجانی ۰/۷۳٪، افزایش جلب حمایت فرزند ۰/۶۰٪، افزایش رابطه فردی با خویشاوندان خود ۰/۶۴٪، کاهش رابطه خانوادگی با خویشاوندان همسر و دوستان ۰/۶۴٪ و جداکردن امور مالی از یک‌دیگر ۰/۵۱٪ است (ثنایی، ۱۳۷۹).

پرسشنامه طلاق عاطفی گاتمن: این مقیاس توسط گاتمن در سال ۱۹۹۴ تهیه شده که دارای ۲۴ پرسش است. پرسش‌ها به صورت بله یا خیر جواب داده می‌شوند، پس از جمع کردن پاسخ‌های بله و خیر، اگر تعداد پاسخ‌های بله برابر با هشت یا بالاتر از هشت باشد، نشان‌دهنده نارضایتی زندگی زناشویی و طلاق عاطفی است (گاتمن، ۱۳۸۷). پایایی آن در ایران ۰/۹۳ گزارش شده است. برای به‌دست آوردن روایی سازه از تحلیل عاملی به روش چرخشی واریماکس و آزمون اسکری استفاده شد. بار عاملی همه پرسش‌ها در دامنه ۰/۴۹ تا ۰/۸۰ قرار دارد و بار عاملی مقبولی دارند. روایی صوری آن نیز به وسیله متخصصان تأیید شده است (موسوی و رضازاده، ۱۳۹۳).

پرسشنامه تعهد زناشویی آدامز و جونز: پرسشنامه تعهد زناشویی، میزان پایبندی افراد به همسر و ازدواجشان و ابعاد آن را اندازه‌گیری می‌کند. این پرسشنامه به وسیله آدامز و جونز در سال ۱۹۹۷ تهیه و تدوین شد و دارای ۴۴ پرسش است و سه بعد تعهد زناشویی را اندازه‌گیری می‌کند. این ابعاد عبارتند از: تعهد شخصی، تعهد اخلاقی و تعهد ساختاری. پرسشنامه روی مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت

متأهل دانشگاه آزاد تبریز به تعداد ۴۵۰۰ تشکیل دادند که براساس در نظر گرفتن معیارهای ورود، استفاده از فضای مجازی و سپری کردن حداقل یک سال از زندگی زناشویی، ۳۸۰ نفر با استفاده از جدول مورگان و روش نمونه‌گیری در دسترس برگزیده شدند. در ادامه، به منظور جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز، از پرسشنامه‌های زیر استفاده شد:

پرسشنامه نوع استفاده از فضای مجازی: این پرسشنامه توسط فرشبات (۱۳۹۹) ساخته شده است و دارای ۲۷ پرسش ۵ گزینه‌ای با طیف لیکرت، از کاملاً موافقم (۵) تا کاملاً مخالفم (۱) است. نوع استفاده از فضای مجازی در پرسشنامه، شامل علمی، ۶ گویه، ارتباط آسان، ۵ گویه، تفریح و سرگرمی، ۵ گویه، خانوادگی، ۶ گویه و کسب و کار، ۵ گویه است. امتیازدهی براساس نمرات انجام گرفت. در استفاده از فضای مجازی، برای مؤلفه علمی، امتیازدهی بین ۶ تا ۳۰ و میانگین متوسط ۱۸ است. مؤلفه ارتباط آسان، تفریح و سرگرمی و کسب و کار، بین ۵ تا ۲۵ و میانگین متوسط ۱۵ است، مؤلفه خانوادگی بین ۶ تا ۳۰ و میانگین متوسط ۱۸ است. جمع کل نمرات نوع استفاده از فضای مجازی، بین ۲۷ تا ۱۳۵ و میانگین متوسط ۸۱ است. روایی محتوایی و صوری پرسشنامه با بهره‌گیری از پنج نفر از اساتید گروه روان‌شناسی و جامعه‌شناسی به دست آمده است و پایایی پرسشنامه نیز با استفاده از آلفای کرونباخ به ترتیب برای مؤلفه‌های علمی (۰/۸۸)، گویه، ارتباط آسان (۰/۸۲)، گویه، تفریح و سرگرمی (۰/۸۵)، گویه، خانوادگی (۰/۸۱)، گویه و کسب و کار (۰/۷۹) حاصل شد.

پرسشنامه تعارضات زناشویی^۱ (MCQ): این پرسشنامه به وسیله ثنایی در سال ۱۳۷۹ و با هدف سنجش ابعاد تعارضات زناشویی ساخته شده است. در واقع، یک ابزار ۴۲ پرسشی به حساب می‌آید که حداکثر نمره کل پرسشنامه ۲۱۰ و حداقل آن ۴۲ است. گزینه‌ها به صورت لیکرت «همیشه، اکثراً، گاهی، به ندرت و هرگز» بیان می‌شوند. این پرسشنامه، هدف بعد از تعارضات زناشویی را می‌سنجد که عبارتند از: کاهش همکاری، کاهش رابطه

کانونیک با بهره‌گیری از نرم افزار آماری SPSS25 به کار برده شد.

یافته‌ها

در این بخش، آمار توصیفی، شامل کم‌ترین نمره، بیشترین نمره، میانگین و انحراف استاندارد داده‌ها گزارش شده است. براساس جدول (۱)، میانگین نمرات نوع استفاده از فضای مجازی، از جمله استفاده علمی ۲۰/۳۲، ارتباط آسان با شبکه مجازی ۱۵/۱۹، تفریح و سرگرمی ۱۶/۵۱، خانوادگی ۱۷/۷۲ و کسب و کار در فضای مجازی ۱۴/۷۷ بوده است. میانگین نمرات تعارضات زناشویی ۹۶/۷ گزارش شده است و تعارضات زناشویی در بین دانشجویان دانشگاه آزاد کم‌تر گزارش شده است. میانگین نمرات طلاق عاطفی ۹/۲۴ بوده که از میانگین متوسط کم‌تر است و طلاق عاطفی در بین دانشجویان دانشگاه آزاد کم‌تر بوده است. میانگین نمرات تعهد زناشویی، ۱۰۷/۴۸ ذکر شده است و تعهد زناشویی در بین دانشجویان در حد متوسط است.

نمره‌گذاری می‌شود (کاملاً مخالفم، ۵ تا کاملاً موافقم، ۰). در این پرسشنامه بالاترین نمره‌ای که فرد می‌تواند اخذ نماید، برابر با ۱۷۲ و پایین‌ترین نمره ۴۴ است. اخذ نمره نزدیک به ۱۷۲ نشان‌دهنده تعهد بالا و اخذ نمره نزدیک به ۴۴ نشان‌دهنده سطح تعهد پایین است. آدامز و جونز در ۶ پژوهش گوناگون برای رسیدن به پایایی و روایی پرسشنامه آن را در مورد ۴۱۷ نفر متأهل، ۳۴۷ نفر مجرد و ۴۶ نفر مطلقه اجرا کردند. در این مطالعات همبستگی هر پرسش با نمره کل پرسشنامه بالا و معنادار بود. پایایی کل پرسشنامه، ۸۲٪ گزارش شد و ضریب آلفای کرونباخ کل پرسشنامه، ۸۷٪ به دست آمده است. در اعتباریابی آزمون توسط شاه-سیاه و همکاران (۱۳۸۸)، روایی محتوایی تأیید و آلفای کرونباخ ۰/۸۵ حاصل شد.

پس از تکمیل پرسشنامه‌ها در راستای تجزیه و تحلیل داده‌ها، از روش‌های آماری مناسبی، مانند محاسبه فراوانی، درصد، میانگین، انحراف استاندارد استفاده شد و برای تجزیه و تحلیل فرضیه‌های پژوهش، آزمون همبستگی

جدول ۱- آماره‌های توصیفی متغیرهای پژوهش (N=380)

کم‌ترین نمره	بیشترین نمره	میانگین	انحراف استاندارد
۸	۳۴	۲۰/۳۲	۵/۶۶
۶	۲۶	۱۵/۱۹	۴/۲۹
۸	۳۰	۱۶/۵۱	۵/۱۶
۸	۳۱	۱۷/۷۲	۴/۸۰
۶	۲۷	۱۴/۷۷	۴/۰۰۴
۵۶	۱۱۸	۸۴/۵۱	۱۰/۹۸
۳۵	۱۸۶	۹۶/۷	۱۷/۲۰
۲	۱۹	۹/۲۴	۳/۳۵
۵۱	۱۵۹	۱۰۷/۴۸	۱۵/۰۰

نتایج حاصل از آزمون در سطح معناداری بزرگ‌تر از ۰/۰۵ است که نشان داد، داده‌ها عادی هستند.

در جدول (۲) آزمون کولموگراف برای بررسی عادی بودن مؤلفه‌های نوع استفاده از فضای مجازی، تعارضات زناشویی، طلاق عاطفی و تعهد زناشویی آمده است.

جدول ۲- آزمون کولموگراف اسمیرنو Z مؤلفه‌ها و متغیرهای پژوهش

سطح معنی داری	آماره Z	
۰/۱۸۹	۰/۰۴۱	استفاده علمی
۰/۲۰۰	۰/۰۴۰	ارتباط آسان با شبکه مجازی
۰/۲۰۰	۰/۰۴۱	تفریح و سرگرمی
۰/۲۰۰	۰/۰۳۲	خانوادگی
۰/۲۰۰	۰/۰۳۳	کسب و کار در فضای مجازی
۰/۲۰۰	۰/۰۳۵	نوع استفاده از فضای مجازی
۰/۴۹۵	۰/۸۳۰	تعارضات زناشویی
۰/۴۰۳	۰/۸۹۳	طلاق عاطفی
۰/۸۶۰	۰/۶۰۲	تعهد زناشویی

سرگرمی با تعارضات زناشویی و طلاق عاطفی رابطه مثبت قابل مشاهده است. بین استفاده از فضای مجازی برای مهارت علمی، مهارت‌های خانوادگی و کسب و کار در متغیر تعهد زناشویی رابطه مثبت، اما بین استفاده از فضای مجازی برای ارتباط آسان و تفریح و سرگرمی با تعهد زناشویی رابطه منفی وجود دارد.

در جدول (۳)، تجزیه و تحلیل داده‌ها با بهره‌گیری از همبستگی کانونیک قابل مشاهده است. در این جدول، بین استفاده از فضای مجازی برای مهارت علمی، مهارت‌های خانوادگی و کسب و کار در متغیرهای تعارضات زناشویی و طلاق عاطفی رابطه منفی وجود دارد، اما بین استفاده از فضای مجازی برای ارتباط با شبکه مجازی و تفریح و

جدول ۳- ضرایب همبستگی نوع استفاده از فضای مجازی با تعارضات زناشویی، طلاق عاطفی و تعهد زناشویی

تعهد زناشویی	طلاق عاطفی	تعارضات زناشویی	
۰/۲۰۱**	-۰/۲۷۷**	-۰/۳۰۳**	استفاده علمی
-۰/۱۳۴**	۰/۱۵۳**	۰/۲۱۳**	ارتباط آسان با شبکه مجازی
-۰/۱۰۴*	۰/۱۹۴**	۰/۲۴۰**	تفریح و سرگرمی
۰/۱۰۲*	-۰/۱۲۷*	-۰/۱۶۶**	مهارت خانوادگی
۰/۱۳۷**	-۰/۱۰۲*	-۰/۱۳۹**	کسب و کار

**P<0/01,*P<0/5

تعارضات زناشویی، طلاق عاطفی و تعهد زناشویی می‌پردازیم. جدول (۴) نشان می‌دهد که همبستگی میان متغیرهای کانونی (متغیرهای پیش‌بین و متغیر ملاک)، ۰/۵۰۲ و مجذور همبستگی (۲۵/۲) است، واریانس مشترک میان این دو مجموعه (ترکیب خطی)، ۲۵/۲ در سطح معنادار ۰/۰۰۰ است. به این معنی که با آگاهی از متغیر کانونی نوع استفاده از فضای مجازی، ۲۵/۲ درصد از تغییرات متغیر کانونی تعارضات زناشویی، طلاق عاطفی و

درادامه، به بررسی همبستگی کانونی بین متغیرهای قبل، بین نوع استفاده از فضای مجازی و متغیر ملاک تعارضات زناشویی، طلاق عاطفی و تعهد زناشویی می‌پردازیم. جدول (۴) نشان می‌دهد که همبستگی میان متغیرهای کانونی (متغیرهای پیش‌بین و متغیر ملاک)، ۰/۵۰۲ و مجذور همبستگی (۲۵/۲) است، واریانس مشترک میان این دو درادامه، به بررسی همبستگی کانونی بین متغیرهای قبل، بین نوع استفاده از فضای مجازی و متغیر ملاک

تعهد زناشویی قابل پیش‌بینی است. همچنین، مجموعه ۲ و ۳ در سطح به ترتیب ۰/۹۶۳ و ۰/۸۹۱ معنادار نیستند.

جدول ۴- نتایج تحلیل همبستگی کانونی رابطه مجموعه نوع استفاده از فضای مجازی با مجموعه تعارضات زناشویی، طلاق عاطفی و تعهد زناشویی

توابع کانونی	مقدار ویژه	همبستگی کانونی	مجذور همبستگی	لامبدا ویلکز	F	DF1	معنی داری
۱	۰/۳۳۷	۰/۵۰۲	۰/۲۵۲	۰/۷۴۳	۷/۷۷۵	۱۵/۰۰	۰/۰۰۰
۲	۰/۰۰۵	۰/۰۷۰	۰/۰۰۴	۰/۹۹۳	۰/۳۰۷	۸/۰۰	۰/۹۶۳
۳	۰/۰۰۲	۰/۰۴۱	۰/۰۰۱	۰/۹۹۸	۰/۲۰۷	۳/۰۰	۰/۸۹۱

توابع به اندازه ۶۰/۲٪ افزایش می‌یابد. در حالت دوم نیز با یک واحد تغییر در تعارضات زنا شویی، میزان همبستگی تقریباً ۵۹/۷٪ کاهش می‌یابد. بارهای کانونی نشان می‌دهد که در تشکیل متغیرهای پیش‌بین، بیشترین سهم مربوط به استفاده علمی از فضای مجازی (۰/۷۳۲) و در متغیر ملاک، بیشترین سهم مربوط به تعارضات زناشویی (۰/۸۶۱-) است.

وزن و بار کانونی در تابع کانونی متغیرهای پیش‌بین و ملاک در جدول (۵) آورده شده است. نتایج این جدول نشان داد که در تابع متغیرهای پیش‌بین استفاده علمی (۰/۶۰۲) بیشترین وزن یا اهمیت را در همبستگی کانونی داشته است. در تابع متغیرهای ملاک نیز، تعارضات زناشویی (۰/۵۹۷-) دارای بیشترین وزن است. در حالت اول با فرض ثابت نگه‌داشتن سایر متغیرها، با یک واحد افزایش در استفاده علمی از فضای مجازی میزان همبستگی

جدول ۵- وزن و بار کانونی اجزاء در توابع متغیرهای ملاک و پیش‌بین

توابع کانونی	اجزای تابع	وزن کانونی	بار کانونی
	استفاده علمی	۰/۶۰۲	۰/۷۳۲
	ارتباط آسان با شبکه مجازی	-۰/۳۱۶	-۰/۴۷۳
متغیر پیش‌بین	تفریح و سرگرمی	-۰/۴۶۰	-۰/۵۲۵
	مهارت خانوادگی	۰/۲۶۹	-۰/۳۷۵
	کسب و کار	۰/۱۹۸	۰/۳۴۰
	تعارضات زناشویی	-۰/۵۹۷	-۰/۸۶۱
متغیرهای ملاک	طلاق عاطفی	-۰/۴۵۷	-۰/۷۱۵
	تعهد زناشویی	۰/۳۰۰	۰/۵۳۰

بحث و نتیجه‌گیری

فرضیه حاضر می‌توان اظهار داشت که استفاده علمی از فضای مجازی، مهارت‌های خانوادگی و کسب و کار در فضای مجازی سبب می‌شود سطح علم و فرهنگ زنان افزایش یافته و با بالارفتن سطح علمی و درک موقعیت، همکاری زنان در خانواده، رابطه جنسی و روابط خانوادگی

هدف از پژوهش حاضر، شناسایی رابطه نوع استفاده از فضای مجازی با تعارضات زناشویی، طلاق عاطفی و تعهد زناشویی در بین زنان متأهل بود. نتایج نشان داد، نوع استفاده از فضای مجازی قادر به پیش‌بینی تعارضات زناشویی، طلاق عاطفی و تعهد زناشویی است. در تبیین

و زمینه‌های بروز طلاق عاطفی و ناسازگاری زناشویی را فراهم آورد. در واقع، طلاق عاطفی زمانی شکل می‌گیرد که توقعات و نیازهای افراد با استفاده از شبکه‌های مجازی افزایش پیدا کند و به‌جای این‌که فرد عواطف و محبت را از همسر خود بگیرد، از طریق فضای مجازی دریافت می‌کند که زمینه را برای طلاق عاطفی فراهم می‌کند و یک‌دیگر را برای مدتی تحمل می‌کنند و پس از زمانی نهایتاً باعث طلاق توافقی می‌شود. با توجه به نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها مبنی بر رابطه نوع استفاده از فضای مجازی و دل‌بستگی به فضای مجازی با میزان تعارضات زناشویی، طلاق عاطفی و تعهد زناشویی، به مدیران و مسئولان ذیربط در مراکز آموزش عالی دانشگاه‌ها پیشنهاد می‌شود که در زمینه آموزش آشنایی با نوع استفاده از فضای مجازی، آموزش سواد رسانه‌ای، فرهنگ استفاده از اینترنت، نحوه استفاده درست از اینترنت، برقراری ارتباط با افراد ناشناس در فضای مجازی، شناخت منابع اطلاعاتی و ... از طریق کلاس‌های آموزشی، کتاب، شبکه‌های اجتماعی و ... تلاش نمایند تا میزان تعارضات زناشویی و طلاق عاطفی زنان را کاهش داده و تعهد زناشویی را ارتقاء دهند.

منابع

۱. ثنایی، باقر. (۱۳۷۹). پرسشنامه استاندارد تعارضات زناشویی.

<https://tahlilamar.com/downloads/%D9%BE%D8%B1%D8%B3%D8%B4%D9%86%D8%A7%D9%85%D9%87-%D8%A7%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D9%86%D8%AF%D8%A7%D8%B1%D8%AF-%D8%AA%D8%B9%D8%A7%D8%B1%D8%B6%D8%A7%D8%AA-%D8%B2%D9%86%D8%A7%D8%B4%D9%88%D9%8A%D9%8A-%D8%AB>

۲. هارچی، اون؛ ساندرز، کریستین و دیکسون، دیوید. (۱۳۹۰). مهارت‌های اجتماعی در ارتباطات میان‌فردی. ترجمه خشایار بیگی و مهرداد فیروزبخت. تهران، انتشارات رشد.

<https://www.gisoom.com/book/1762755>

با خویشاوندان همسر افزایش یابد، یعنی تعارضات زناشویی کاهش می‌یابد. اما، استفاده از فضای مجازی برای تفریح، سرگرمی، گفت‌وگو، خودنمایی و دسترسی آسان به اینترنت باعث شده است که زنان اوقات فراغت خود را با سرگرمی در فضای مجازی ازدست داده و روابط خانوادگی، همکاری در خانواده و رضایت زناشویی کاهش پیدا کند. بنابراین، با کاهش رضایت زناشویی، تعارضات زناشویی نیز روزبه‌روز افزایش خواهد یافت.

روابطی که از طریق شبکه‌های مجازی شکل می‌گیرد و اهداف و محتوایی که دنبال می‌شود نه‌تنها بستری برای حل مشکلات زوجین فراهم نمی‌آورد، بلکه می‌تواند به تشدید آن کمک کند. به عبارت دیگر، می‌توان چرخه تقویت دوجانبه بین تعارضات زناشویی و گرایش به طلاق، از یک سو و اعتیاد و استفاده از شبکه‌های اجتماعی، از سوی دیگر را متصور شد، به این معنا که در خوش‌بینانه‌ترین حالت، اگر معتقد باشیم که بذر اختلاف و اختلال در کیفیت روابط زوجین را معمولاً شبکه‌های اجتماعی نمی‌پاشند که در موارد متعدد می‌پاشند، با اطمینان می‌توان گفت که فضای مجازی در رشد این بذر نقش به‌سزایی دارد.

همچنین، می‌توان به این نکته اشاره کرد که ابراز مهر و محبت و اظهار عشق و علاقه به طرف مقابل، یکی از پیش-شرط‌های برقراری و تداوم روابط گرم و صمیمانه بین زوجین است. با ورود بیش از حد افراد به فضای مجازی، از میزان وقت و زمانی که ممکن است به ابراز محبت و عشق و علاقه بین طرفین اختصاص داده شود، کاسته خواهد شد و این به‌نوبه خود باعث شکاف عشقی و عاطفی در بین زوجین می‌شود که تبعات ناگوار زیادی را به‌همراه دارد. از سوی دیگر، براساس یافته‌های پژوهش، بیشتر افراد در فضای مجازی وقت خود را در شبکه‌ای اجتماعی می‌گذرانند، یعنی جاهایی که امکان برقراری ارتباط با افراد مختلف و از جمله جنس مخالف وجود دارد، ممکن است این روابط به جهان واقعی نیز کشیده شود. بنابراین، به این نوع وقت‌گذرانی و برقراری ارتباط، از سوی هر یک از زوجین با بدگمانی و نگاهی همراه با تردید نگرسته می‌شود که می‌تواند به تضعیف مهر و محبت طرفین منجر شود

- <https://doi.org/10.1037/0022-3514.72.5.1177>
11. Dang, S. S., & Gorzalka, B. B. (2015). Insecure attachment style and dysfunctional sexual beliefs predict sexual coercion proclivity in university men. *Sexual medicine*, 3(2), 99-108.
<https://doi.org/10.1002/sm2.60>
 12. Frankel, L. A., Umemura, T., Jacobvitz, D., & Hazen, N. (2015). Marital conflict and parental responses to infant negative emotions: Relations with toddler emotional regulation. *Infant Behavior and Development*, 40, 73-83.
<https://doi.org/10.1016/j.infbeh.2015.03.004>
 13. Kim, K., Ryu, E., Chon, M. Y., Yeun, E. J., Choi, S. Y., Seo, J. S., & Nam, B. W. (2006). Internet addiction in Korean adolescents and its relation to depression and suicidal ideation: a questionnaire survey. *International journal of nursing studies*, 43(2), 185-192.
<https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2005.02.005>
 14. Lin, T. B., Mokhtar, I. A., & Wang, L. Y. (2015). The construct of media and information literacy in Singapore education system: global trends and local policies. *Asia Pacific Journal of Education*, 35(4), 423-437.
<https://doi.org/10.1080/02188791.2013.860012>
 15. Motataianu, I. R. (2015). The relation between anger and emotional synchronization in children from divorced families. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 203, 158-162.
<https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.08.275>
 16. Stanley, S. M., Rhoades, G. K., & Whitton, S. W. (2010). Commitment: Functions, formation, and the securing of romantic attachment. *Journal of family theory & review*, 2(4), 243-257.
<https://doi.org/10.1111/j.1756-2589.2010.00060.x>
 17. Underwood, M., Gruninger, M., Obrst, L., Baclawski, K., Bennett, M., Berg-Cross, G., ... & Sriram, R. D. (2015). Internet of things: Toward smart networked systems and societies. *Appl. Ontology*, 10(3-4), 355-365.
https://www.iab.org/wp-content/IAB-uploads/2016/03/OntoSummit2015 CommNIS T_final.pdf
 18. Wang, L., Luo, J., Gao, W., & Kong, J. (2012). The effect of Internet use on adolescents' lifestyles: A national
 ۳. شریفی رهنمو، سعید؛ سلطان پور، محرم و نقوی، مهدی. (۱۴۰۰). پیش‌بینی نگرش به آسیب‌های اجتماعی براساس میزان بهزیستی روان‌شناختی و هیجان‌خواهی در جوانان: انتظام اجتماعی. *مطالعات فرهنگی پلیس*، ۸(۱)، ۴۷-۵۷.
<https://doi.org/10.22034/HPSJ.2021.95979>
 ۴. موسوی، سیده فاطمه و رضازاده، سید محمدرضا. (۱۳۹۳). بررسی نقش نگرش به عشق در پیش‌بینی طلاق عاطفی زنان و مردان متأهل شهر قزوین. *مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان*، ۱۲(۳)، ۹۲-۱۰۴.
<https://civilica.com/doc/977100/>
 ۵. گاتمن، جان. (۱۳۸۷). *موفقیت یا شکست در ازدواج*. ترجمهٔ ارمغان جزایری. تهران، انتشارات خجسته.
<https://www.gisoom.com/book/1502254/>
 ۶. شاه‌سیاه، مرضیه؛ بهرامی، فاطمه و محبی، سیامک. (۱۳۸۸). بررسی رابطهٔ رضایت جنسی و تعهد زناشویی زوجین شهرستان شهرضا. *اصول بهداشت روانی*، ۱۱(۳)، ۲۳۳-۲۳۸.
<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=102981>
 ۷. چمنی، ساحره. (۱۳۹۸). *آمار کاربران ایرانی اینترنت در سال ۹۸*. سایت علم و تکنولوژی.
<https://www.digikala.com/mag/%D8%A2%D9%85%D8%A7%D8%B1-%DA%A9%D8%A7%D8%B1%D8%A8%D8%B1%D8%A7%D9%86-%D8%A7%DB%8C%D9%86%D8%AA-%B1%D9%86%D8-AA-%D8%A7%DB%8C%D8%B1%D8%A7%D9%86-98/>
 ۸. مظفری‌نیا، سهراب و قاسمی پور، مریم. (۱۳۹۶). بررسی رابطهٔ بین سبک زندگی متأثر از فضای مجازی و طلاق عاطفی در شهر ایلام. *فصلنامه علمی-ترویجی فرهنگ ایلام*، ۱۸(۱)، ۵۶-۵۷.
http://www.farhangeilam.ir/article_61170_6db35d30f1f22e6f1cce32ecc7441d62.pdf
 ۹. مختاری، زهرا و میرمهدی، سید رضا. (۱۳۹۴). رابطهٔ هیجان‌خواهی با رفتارهای پرخطر در نوجوانان شهرستان همدان. *مطالعات فرهنگی پلیس*، ۲(۱)، ۲۱-۴۴.
http://hamedan.jrl.police.ir/article_17229.html
 10. Adams, J. M., & Jones, W. H. (1997). The conceptualization of marital commitment: An integrative analysis. *Journal of personality and social psychology*, 72(5), 1177.

- survey. *Computers in Human Behavior*, 28(6), 2007-2013.
<https://dl.acm.org/doi/abs/10.1016/j.chb.2012.04.007>
19. Yang, X., Zhu, L., Chen, Q., Song, P., & Wang, Z. (2016). Parent marital conflict and Internet addiction among Chinese college students: The mediating role of father-child, mother-child, and peer attachment. *Computers in Human Behavior*, 59, 221-229.
<https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.01.041>